

Asia: VN/13193/2022

Henkilötietojen käsittely Syyttäjälaitoksessa - erityissääntelyn tarve

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Oikeusrekisterikeskus kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa arviomuistiosta.

3.2.1 Syyttäjien tiedonsaantioikeus

Oikeusrekisterikeskus toimii muun muassa rikosrekisterin, säilytysrekisterin, liiketoimintakieltorekisterin ja sakkorekisterin rekisterinpitäjänä. Syyttäjän tiedonsaantioikeudesta edellä mainittuihin rekistereihin on säädetty joko rekisterikohtaisissa erityissäännöksissä (Rikosrekisterilaki (770/1993) 4.1 §, EU rikosrekisterilaki (214/2012) 11.3 §, laki liiketoimintakiellosta (1059/1985) 21.3 §) tai Syyttäjälaitoksesta annetussa laissa (laki Syyttäjälaitoksesta (2019/32) 22.2 §), eikä Oikeusrekisterikeskus ei ole havainnut täydennystarpeita syyttäjille säädetyissä tiedonsaantioikeuksissa.

3.2.3 Rekisterinpito

Syyttäjälaitoksen käyttämistä tietojärjestelmistä säädetään oikeushallinnon valtakunnallisesta tietovarannoista annetussa laissa (955/2020), kuten muistiossa on kirjattu. Oikeushallinnon valtakunnallinen tietovaranto on Oikeusrekisterikeskuksen rekisterinpidossa oleva tietojärjestelmäkokonaisuus, joka muodostaa tietovarantolaissa säädettyyn käyttötarkoitukseen perustuvan rekisterin. Tietovarantolaissa säädetään 1 §:n mukaisesti muun muassa tietovarantoon tallennettavista tiedoista, tallennettujen tietojen luovuttamisesta ja muusta käsittelystä sekä tuomioistuinten, Syyttäjälaitoksen ja oikeusaputoimistojen velvollisuudesta liittyä tietovarantoon ja toimittaa siihen tietoja.

Syyttäjien rekisterinpitäjän tehtävistä tai henkilötietojen käsittelystä tietovarantolaissa kuitenkin säädetä, vaan tietovarantolain 7 §:n nojalla Oikeusrekisterikeskus on tietovarannon rekisterinpitäjä. Kun rekisterinpitäjänä toimiva Oikeusrekisterikeskus käsittelee henkilötietoja tietovarantolaissa säädettyihin tarkoituksiin, sovelletaan tietovarantolakia. Huomion arvoista on, että vaikka Syyttäjälaitos käsittelee tietovarannon kokonaisuuteen kuuluvissa tietojärjestelmissä henkilötietoja, käsittelyperuste on syyttäjien lakisääteiset tehtävät ja Syyttäjälaitos toimii siten itsenäisenä rekisterinpitäjänä.

Oikeusrekisterikeskus toteaa, että tietovarantoon kuuluu useita eri tietojärjestelmiä, jotka ovat elinkaarensa eri vaiheissa. Etenkin elinkaarensa loppuvaiheessa olevat tietojärjestelmät ja käyttäjäroolit eivät kaikilta osin tue tietovarantolain logiikkaa siitä, että sama tietojärjestelmä sisältää useamman viranomaisen rekisterinpidossa olevia rekistereitä. Tämä on osaltaan johtanut tulkintavaikeuksiin usean rekisterinpitäjän kokonaisuudessa esimerkiksi siitä, miten rekisteröidyn tietosuojaoikeudellisiin pyyntöihin vastataan. Uudempiin tietojärjestelmiin on mahdollista toteuttaa kattavammin käyttäjärooleja ja käyttövaltuushallinnalla toteuttaa tietovarantolain logiikkaa.

4.1 Johtopäätökset

Muistiossa on nostettu esiin, että erityisiä puutteita on havaittu tietojen luovuttamista koskevissa säännöksissä, siltä osin kuin on kyse rikosasioihin liittyvien tietojen luovuttamisesta muille kuin rikasasioissa toimivaltaisille viranomaisille, esimerkiksi journalistisiin tarkoituksiin medialle. Oikeusrekisterikeskus voi tietovarantolain 16 §:n nojalla luovuttaa tietoja yleisen tiedonsaantioikeuden perusteella tietovarannosta mm. median käyttöön. Mainittu säännös mahdollistaa oikeudenkäynnin perustietojen luovuttamisen ja keskitetyllä tietojen luovuttamisella Oikeusrekisterikeskuksesta pystytään palvelemaan hallinnon asiakkaita tehokkaammin, kuin osoittamalla tietopyynnön yksittäisiin tuomioistuimiin.

Kuten tietovarantolain esitöissä (HE 110/2020 vp, s. 12) on kirjattu, Syyttäjälaitos on toiminut yhtenä valtakunnallisena virastona 1.10.2019 lähtien, jolloin Syyttäjälaitos pystyy hakemaan diaaritiedot keskitetysti vastaavasti kuin Oikeusrekisterikeskus. Tämän vuoksi ei ole perusteltua laajentaa Oikeusrekisterikeskuksen oikeutta tietojen luovuttamiseen koskemaan Syyttäjälaitoksen diaaritietoja. Oikeusrekisterikeskuksen on helppo yhtyä edellä mainittuun näkemykseen, eikä tietovarantolain täydentäminen tältä osin ole tarkoituksenmukaista.

4.2 Toteutustavat

Oikeusrekisterikeskus pitää kannatettavana Syyttäjälaitoksen henkilötietojen rekisterinpitoon liittyvää lainsäädännön tarkastelua.

Muistiossa esitettyjä toteutustapoja on syytä arvioida jatkovalmistelussa tarkemmin niin, että henkilötietojen käsittelystä Syyttäjälaitoksessa syntyy yhtenäinen ja johdonmukainen kokonaisuus vaikka uusi erillislaki ei toteutuisi.

Kivinen Jussi
Oikeusrekisterikeskus

Mikkola Teemu
Oikeusrekisterikeskus